



Kainuun liitto  
Kauppakatu 1  
87100 Kajaani  
[kainuunliitto@kainuu.fi](mailto:kainuunliitto@kainuu.fi)

LAUSUNTO

2.10.2015

Dnro 855/2015

**Asia:** Paliskuntain yhdistyksen lausunto Kainuun tuulivoimamaakuntakaavasta

**Viite:** Lausuntopyyntö 25.8.2015, Dnro 69/2015

## **KAINUUN TUULIVOIMAMAAKUNTAKAAVA**

Kaavaehdotus

Kainuun liiton tuulivoimavaihe- ja kaavamaakuntakaava on edennyt ehdotusvaiheeseen. Kaavan lähtökohtana on Kainuun maakuntakaava 2020 ja sen täydentäminen tuulivoiman rakentamista koskevan ohjaamisen osalta. Kaavassa osoitetaan tuulivoimatuotantoon soveltuvia seudullisesti merkittäviä tuulivoimalueita päällekkäismerkintöinä. Muilta osin vaihe- ja kaavamaakuntakaavan alueelle kohdistuvat voimassa olevan Kainuun maakuntakaavan merkinnät ja määräykset.

Tuulivoimamaakuntakaava tulee osittain poronhoitoalueelle. Alueelle sijoittuu kokonaan tai osittain viisi paliskuntaa: Halla, Näljänkä, Hossa-Irni (osa), Taivalkoski (osa) ja Pintamo (osa). Poronhoidolla on Kainuussa pitkät perinteet ja sen merkitys korostuu tänä päivänä erityisesti syrjäisten seutujen asutunna pitämisessä. Koska tuulivoima sijoitetaan usein alueille, missä ei ole asutusta, sijoittuu se yleensä myös poronhoidon keskeisille laidunalueille. Sen vuoksi poronhoidon huomioiminen on erityisen tärkeää laadittavana olevassa vaihe- ja kaavamaakuntakaavassa.

### **Poronhoidon huomioiminen kaavoituksessa**

Poronhoitolaissa (PHL 848/1990, 3§) säädetään poronhoidolle vapaa laidunnusoikeus maan omistustai hallintaoikeudesta riippumatta. Lain 53 § velvoittaa viranomaisen neuvottelemaan asianosaisen paliskunnan kanssa valtion maita koskevien hankkeiden yhteydessä, mikäli ne vaikuttavat olennaisesti poronhoidon harjoittamiseen. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (VAT) osana maankäyttö- ja rakennuslain (MRL 132/1999) mukaista alueidenkäytön suunnittelujärjestelmää turvaavat myös poronhoidon alueidenkäyttöllisiä edellytyksiä. Niissä todetaan, että ”Poronhoitoalueella on turvattava poronhoidon alueidenkäyttölliset edellytykset.” Tätä alueidenkäyttötavoitetta turvataan kaavoilla, ennen



muuta maakuntakaavoilla. MRL 24 §:n mukaan valtion viranomaisten tulee toiminnassaan ottaa alueidenkäyttötavoitteet huomioon ja edistää niiden toteutumista.

Kaavassa on toteutettu poronhoidon lakisääteisiä ja alueidenkäyttöisiä oikeuksia varsin hyvin. Selkeyden vuoksi nämä voisi nostaa vielä eritellymmiin esille kaavaselostuksessa.

### **Yksityiskohtaisemmat huomiot vaihemaakuntakaavaan**

Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan edetessä on järjestetty poronhoitolain 53 §:n mukaiset neuvottelut (25.3.2014) ja työneuvottelu (5.5.2015) poronhoidon näkökulman huomioimiseksi. Lausunnot sekä luonnos- että ehdotusvaiheessa on pyydetty.

Kaavaselostuksen kappaleessa 5.9. esitellään kaava-alueita suhteessa poronhoitoalueeseen. Kartalla esitellään tuulivoima-alueiden sijoittuminen paliskunnittain; kaikki tuulivoima-alueet sijoittuvat Hallan paliskuntaan. Liitteessä 4 esitetään tuulivoima-alueet suhteessa Hallan paliskunnan toiminnallisiin alueisiin ja rakenteisiin. Kaavasta saa hyvän käsityksen siitä, miten kaava sijoittuu ja mitä vaikutuksia sillä porotalouden kannalta on. Kohtaan voisi kuitenkin lisätä selkeyden vuoksi poronhoitolakiin perustuvat asiat (PHL 3§ ja 53§). Vapaan laidunnusoikeuden merkitystä voisi kaavaselostuksessa myös avata.

Tuulivoimaloiden alueita (Iso Tuomivaara, Lumivaara ja Kivivaara-Peuravaara) koskee suunnittelu- määräys:

*... suunnittelussa on turvattava porotalouden toiminta- ja kehittämisedellytykset sekä pyrittävä ehkäisemään haitallisia vaikutuksia. Toimintojen sijoittamisessa on otettava huomioon poronhoidolle tärkeät alueet. Poronhoitoon olennaisesti vaikuttavia toimenpiteitä suunniteltaessa on valtion maiden osalta neuvoteltava asianomaisen paliskunnan kanssa.*

Kappaleessa 7.3.2. käsitellään vaihemaakuntakaavan kokonaisvaikutuksia ja kappaleessa 7.4. haitallisten vaikutusten lieventämiskeinoja. Kaavan vaikutuksia Hallan paliskuntaan on selvitetty ja ennakoitu. Haittojen lieventämiseksi ja ehkäisemiseksi esitetään myös toimenpiteitä, joista keskeisin olisi poronhoitoalueen etelärajalla olevan peura-aidan jatkaminen vähintään Lumivaaraan suunnitellun tuulivoimaloiden alueen kohdalle. Muita keinoja katsotaan olevan porojen GPS-pantaseurannan lisääminen ja teiden suolauksen lopettaminen.

Maakuntakaavat ja vaihemaakuntakaavat ovat luonteeltaan yleispiirteisiä, eikä niillä voida ratkaista kaikkia yksityiskohtaisempaa suunnittelua vaativia maankäytön yhteensovittamisen kysymyksiä. Ne kuitenkin ohjaavat alueiden käytön tarkempaa suunnittelua ja myös hankkeiden toteuttamista. On hyvä, että kaavamerkinnöissä ja määräyksissä esitetään aluevarausmerkintänä poronhoitoalue ja näitä alueita koskeva täsmennetty uusi maakuntakaavamääräys, joka on yhdenmukainen muiden poronhoi-



toalueelle sijoittuvien uusien voimassaolevien tai toistaiseksi kesken olevien maakuntakaavojen kanssa.

**Oleellista porotalouden lakisääteisten ja alueidenkäytöllisten oikeuksien toteutumisessa tästä eteenpäin on varmistaa maakuntakaavan ohjauksen välittyminen kunnalliseen kaavoitukseen ja muuhun alueidenkäytön suunnitteluun.**

**Hallan paliskunnalle koituvien haittojen lieventämiseksi ja ehkäisemiseksi olisi varmistettava muun muassa poronhoitoalueen etelärajalta olevan peura-aidan jatkaminen. Muita keinoja ovat porojen GPS-pantaseurannan toteuttamisen varmistaminen ja porokolareiden ehkäiseminen teiden suolausta vähentämällä.**

PALISKUNTAIN YHDISTYS

Anne Ollila  
toiminnanjohtaja

*sh/ao*